

onder: Esiri Erheriene-Essi,
"The Voyagers", 2019, olie-
verf, inkt en Xerox-transfer
op doek, 135 x 135 cm

VERZA

MELEN

OM TE VERBINDEN

Yoel Bartana,
'What If Women
Ruled the World',
2016, neon,
260 x 98 cm

De kunstcollectie van AkzoNobel hoort tot de top van de Nederlandse bedrijfscollecties. Al 25 jaar verzamelt Hester Alberdingk Thijm werken met een huh-factor om de werkruimtes te bezielen. Voor kunstliefhebbers is er de Art Space.

DOOR ANNEKE VAN WOLFSWINKEL

Misschien is het mythevorming, maar misschien is het echt zo gegaan: de eerste ontmoeting tussen Hester Alberdingk Thijm en Kees van Lede, in 1995, vond plaats op zo'n negen en een halve kilometer hoogte. Zij was stewardess, hij bestuursvoorzitter van verf- en chemiebedrijf AkzoNobel. Er waren vliegreun stuk te slaan en ze raakten aan de praat. Zij vertelde dat ze behalve voor KLM ook in de kunstwereld werkte. Hij had net een splinternieuw hoofdkantoor in Arnhem met hoge, lege muren waar nodig wat kunstwerken voor aanschaf moesten worden. Misschien dat zij daar een plan voor kon maken? Wat klein begon, is in 25 jaar uitgegroeid tot een verzameling van museale omvang en kwaliteit. De collectie van de AkzoNobel Art Foundation omvat 1.900 werken. Schilderkunst legt het meeste gewicht in

de schaal, maar ook fotografie, digitale media, sculptuur en werk op papier zijn goed vertegenwoordigd. Alles is verzameld vanuit één persoonlijk perspectief, dat van Hester Alberdingk Thijm.

Na de vraag van Van Lede ging ze grondig en voortvarend te werk. Ze wilde meer dan wat aardige wandvulling: ze wilde een samenhangende, internationale kunstverzameling van topkwaliteit aanleggen. Ze bezocht de fabrieken van AkzoNobel, verdiepte zich in de grondstoffen waarmee het bedrijf werkt, sprak met uiteenlopende medewerkers, van chemicus tot portier en van bestuurslid tot kleurenonderzoeker.

Ze realiseerde zich hoe belangrijk het was om de raad van bestuur mee te nemen in het verzamelavontuur. In een bedrijf waar iedereen wordt afgerekend op harde cijfers moet je een kunstverzameling die vooral geld kost iedere dag verdedigen. Voor een van de eerste aankopen nam ze daarom bestuursvoorzitter Kees van Lede mee op atelierbezoek bij kunstenaar Gijs Frieling. De voorzitter mocht het werk uitkiezen.

KEUR EN WRIJVING

De collectie van de AkzoNobel Art Foundation is niet bedoeld om het bedrijfsimago op te poetsen, maar is een weerspiegeling én een onderdeel van de identiteit van het bedrijf. Die visie op verzamelen past in een

Zanele Muholi, 'Zanele, KwaThema', 2016, gelatine-zilverdruk, 100 x 78 cm

ontwikkeling die zich vanaf halverwege de jaren negentig ook bij andere bedrijven voordeed. Bij banken als de Rabobank, ABN Amro en ING en bij verzekeraars als Interpolis en Nationale Nederlanden ging kunst een nieuwe, meer inhoudelijke rol spelen. De tijd van een stijfjes geschilderd portret van de directeur plus wat decoratieve zeefdrukken aan de muur was definitief voorbij. Er werd gedegen kunstbeleid ontwikkeld en weloverwogen gebouwd aan hoogwaardige bedrijfscollecties van hedendaagse kunst.

Als je in de collectie van AkzoNobel duikt, bijvoorbeeld door de jubileumtentoonstelling *We Are The Collection* of het gelijknamige boek te bekijken, zie je hoe die aansluiting bij de bedrijfsidentiteit werkt. Verven en lakken zijn de belangrijkste producten van AkzoNobel, wat je terugziet in werk van schilders die dat materiaal omarmen en de betekenis en werking van verf en kleur onderzoeken. Robert Zandvliet, een van de meest vooraanstaande Nederlandse schilders, is ruim vertegenwoordigd. Ook is er werk van bijvoorbeeld

Steven Aalders, George Korsmit, Roger Hiorns, Charles Avery en Bernard Frize.

In het veelal wit-grijze hoofdkantoor aan de Amsterdamse Zuidas – alleen de vloeren hebben een uitgesproken kleur – werken de vaak abstracte schilderijen als een kleurrijke bezieling van de ruimte. Bij andere kunstenaars is er een verbinding te ontdekken met de grondstoffen die AkzoNobel gebruikt, bijvoorbeeld bij Otobong Nkanga of Isaac Julien. Nkanga's werk, dat geopolitieke conflicten rond veelal Afrikaanse delfstoffen ter discussie stelt, hangt aan de muur van een vergaderruimte.

Er is meer werk dat de buitenwereld naar binnen haalt, met alle maatschappelijke wrijving en debat die daar spelen. Het werk van Roy Villevoe gaat over de ongemakkelijke verhouding tussen hemzelf als westerling en mensen in Papoea-Nieuw-Guinea. De Chinees-Nederlandse kunstenaar Benjamin Li onderzoekt de impact van stereotype ideeën over huidskleur en de Chinese cultuur. De Zuid-Afrikaanse fotograaf Zanele Muholi portretteert zwarte queers. Het aantal portretten en menselijke figuren in de collectie is groot. Dat zegt iets over waar het bij deze verzameling, in al die verschillende verhalen, ideeën en beelden uiteindelijk om draait: de mens. Hoe hij in de wereld staat en zich

De collectie is niet bedoeld om het bedrijfsimago op te poetsen.

verhoudt tot de aarde en tot de ander, welke verantwoordelijkheid hij draagt en welke toekomst hij voor zich ziet. Kwes- ties waar ook een groot bedrijf als Akzo- Nobel voortdurend op moet reflecteren.

VAN ONSCHATBARE WAARDE

In het verhaal 'Erica' in het jubileumboek omschrijft Niña Weijers de kunstafdeling van een fictief bedrijf als volgt: "een minus- cuul schiereilandje van de landmassa die de multinational was. Onze betekenis voor het bedrijf was uitsluitend van symboli- sche aard en (...) juist daarom van onschat- bare waarde." Die waarde, die niet in omzetcijfers en winstmarges te vertalen is, maakt het bestieren van een bedrijfscol- lectie een hachelijke onderneming. Kunst die als begrotenlijke wandversiering gezien wordt, wordt bij economische tegenslag zonder pardon wegbezuinigd. De financi- ele crisis van 2008 hakte er bij collecties van banken en verzekeraars dan ook stevig in. Het grootste debacle was het ter ziele gaan van de DSB Bank in 2009 en de teloorgang van de kunstcollectie van bestuursvoorzitter Dirk Scheringa. Inter- polis/Achmea behield zijn collectie, maar besloot in 2013 te stoppen met het aankopen van kunst. Veel andere banken en bedrijven hebben het kunstbeleid sterk versoerd. Ook het voortbestaan van de AkzoNobel Art Foundation heeft meer- maals op het spel gestaan: de dreigende

AkzoNobel Art Space met werk van Charles Avery, Robert Rauschenberg, Heringa/Van Kalsbeek, Prudencio Irazabal, Han Schuil en Harry Markuse (foto: Martin van Weizen)

BEELD: DOOTRE TOOD; MARTIN VAN WEIZEN; ART ROTTERDAM; FOTO ALKONAL RAY

Rondleiding* + bezoek Art Rotterdam 4 t/m 7 februari**

EXCLUSIEF VOOR ABONNEES!

Bezoek Art Rotterdam, dé beurs voor jonge kunst, in de Rotterdamse Van Nellefabriek op eigen gelegen- heid. En laat u gidsen door Hester Alberdingk Thijm, directeur van de AkzoNobel Art Foundation. Zij toont een selectie van haar favoriete kunstwerken, in een boekje.

Schrijf u
nu in!
op = op

Praktische informatie:

Wanneer: donderdag 4 tot en met zondag 7 februari

Waar: Art Rotterdam, Van Nellefabriek, Van Nelleweg 1, Rotterdam

Programma:

donderdag 4, zaterdag 6 en zondag 7 februari: 10.00-19.00, vrijdag 5 februari 10.00-21.00, reservering bezoek uitsluitend online met een starttijd, www.artrotterdam.com

Prijs: € 10,00

Inclusief: boekje met rondleiding Hester Alberdingk Thijm en uitnodigingskaart Art Rotterdam (t.w.v. € 22,50)

Schrijf u nu in! Beperkt aantal kaarten beschik- baar. Op = op. Bel 038-4673400 of bestel uw kaarten via de webwinkel: www.museumtijdschrift.nl/winkel/artrotterdam2020

* Deze rondleiding heeft de vorm van een boekje. Dit boekje ligt voor u klaar op de beurs, bij de stand van We Like Art.

** Op uw kaart staat een unieke code vermeld, waarmee u zelf uw ticket kunt boeken voorzien van dag en starttijd via artrotterdam.com. Bezoek aan de beurs is vanwege de beperkte toegang op eigen gelegenheid.

In geval van een nieuwe lockdown en/of verbod op evenementen, wordt de beurs verzet naar donderdag 1 t/m zondag 4 juli.

museumtijdschrift.nl/winkel

museum
tijdschrift

Nippend van je cappuccino denk je even: 'Huh?'

vijandige overname door concurrent PPG Industries in 2017 en de daaropvolgende verkoop van de chemische tak van het bedrijf liggen nog vers in het geheugen. Een opsplitsing van de kunstverzameling kon gelukkig worden afgewend.

ONORTHODOX

Dankzij de niet aflatende inspanningen van Hester Alberdingk Thijm en haar team is het draagvlak voor de collectie binnen het bedrijf groot. Het behouden van dat draagvlak vraagt soms om onorthodoxe maatregelen. Op de avond voor de eerste werkdag van de nieuwe bestuursvoorzitter, de Belg Thierry Vanlancker die in 2017 aantrad, hing ze zijn kantoor vol met werk van Belgische kunstenaars. Een weloverwogen gok, die goed uitpakte. Vanlancker bleek een kunstliefhebber te zijn en hij steunt de Art Foundation met overtuiging. Maar als je Alberdingk Thijm vraagt voor wie ze het uiteindelijk allemaal doet, zegt ze zonder aarzelen: de kunstenaars. Het liefst volgt ze kunstenaars van wie ze werk aankoopt langere tijd, zodat ze uit meerdere fases van hun ontwikkeling werk kan toevoegen aan de collectie. En ze brengt het werk van 'haar' kunstenaars vol enthousiasme over het voetlicht bij rondleidingen, bestuursvergaderingen en media-optredens. Maar je zult haar nooit

ingewikkeld of hoogdravend over kunst horen spreken – ze is een echte verbinder. Nu de AkzoNobel Art Foundation, met een aankoopbudget dat groter is dan dat van menig museum, zo'n grote speler is geworden in de Nederlandse kunstwereld, ziet ze het ook als een verantwoordelijkheid om het ecosysteem van kunstenaars, galleries en beurzen te ondersteunen waar ze kan. Ieder jaar bezoekt ze met haar team Art Rotterdam, de belangrijkste Nederlandse beurs voor hedendaagse kunst, en stevast kopen ze er meerdere werken aan. Prospects and Concepts, de sectie met jonge opkomende kunstenaars, slaan ze nooit over: daar zijn de nieuwste ontwikkelingen te zien, de kunst van de toekomst. Alles aandachtig bekijken én snel handelen wanneer je iets ziet dat je wilt aankopen, is een hele uitdaging wanneer iedere galeriehouder en kunstenaar op de beurs je wil spreken. Dat ze in 2019 de tentoonstelling 'Now/Forever' samenstelde, midden op de beursvloer, was een groot voordeel: al tijdens de opbouw kon ze rondneuzen bij de galleries die hun stands aan het inrichten waren: een sneak preview vóór de opening. Sinds de opening van de publiek toegankelijke Art Space op de begane grond van het hoofdkantoor aan de Zuidas in 2016 komen werknemers van AkzoNobel en van naburige advocatenkantoren en banken

graag even binnenlopen om de wisselende tentoonstellingen te bekijken. Ook kunstliefhebbers en schoolklassen komen er graag. In 2019 kwamen er behalve de AkzoNobel-medewerkers en hun zakelijke gasten 50.000 bezoekers. Het Beatrixpark voor de deur en de koffiebar met goede cappuccino in de hal verleiden je binnen te komen. En dan kan het zomaar gebeuren dat je in je koffiepauze stil blijft staan voor de wandschildering *Common Background* van Gijs Frieling, waar schildpadden traag door een idyllisch landschap gaan, met brandende kaarsen op hun schild. Nippend van je cappuccino denk je even: 'Huh?'. En die 'huh?' is precies wat kunst in een bedrijf teweeg moet brengen.

Anneke van Wolfswinkel is kunsthistoricus en journalist

Jubileumtentoonstelling 'We Are The Collection', verwachte opening begin 2021, AkzoNobel Art Space, Christian Neefestraat 2, Amsterdam; ma-vr 10-17; entree gratis; publicatie € 25,00 incl. verzendkosten (AkzoNobel Art Foundation); artfoundation.akzonobel.com

Winactie

Schrijf u vóór 14 februari 2021 in op onze nieuwsbrief en maak kans op een van de 25 jubileummagazines 'We Are The Collection' van de AkzoNobel Art Foundation (t.w.v. € 25,00); museumtijdschrift.nl/nieuwsbrief-akzonobel

Bernard Frize,
'Conducteur
K', 2003,
acrylverf en
hars op doek,
90 x 115 cm

ALLE BEELDEN COLLECTIE AKZONOBEL ART FOUNDATION